

2015. gada 23. janvārī
Reģ. Nr. 1.-5.2./14

Zemkopības ministrijai

Informācijai:
Vides pārraudzības valsts birojam

Par Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam projekta vides pārskatu

Nodibinājuma Latvijas Dabas fonds (LDF) speciālisti ir iepazinušies ar Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam projekta vides pārskatu, pamatnostādņu projektu un to 1.pielikumu un sniedz sekojošus iebildumus un priekšlikumus:

1. Vides pārskata projekta ievadā ir teikts, ka “*Vides pārskats ir sagatavots, balstoties uz MSNP 2020 projekta izstrādes laikā veikto nozares analīzi (...)*”, taču vēršam uzmanību, ka 1. pielikumā Meža un saistīto nozaru pamatnostādņēm “*Meža nozares attīstības novērtējums. Latvijas ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtējums, ievērojot Paneiropas meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas kritērijus un indikatorus. 1990.-2013. gads*” aktuāla informācija sniegta tikai par 12 no 34 indikatoriem (atbilstoši MK noteikumiem Nr.248, 07.05.2013. “*Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtēšanas kārtība*”), turklāt ne visiem indikatoriem ir norādīts datu avots. Vairākumam indikatoru informācija ir līdz 2010. gadam vai vecāka. Savukārt vispār netiek vērtēti tādi indikatori kā ainavas raksts un apdraudētās sugas, bet atmirusī koksne un aizsargātie meži nav novērtēti atbilstoši Ministru kabineta noteikumos definētajiem kritērijiem. Tādējādi rodas jautājums, uz kādu “nozares analīzi” balstās vides pārskata gatavotāji, bet minētā 1. pielikuma saturs rada šaubas par pamatnostādņu projekta un vides pārskata sagatavošanai izmantotās informācijas kvalitāti. Attiecīgi **nepieciešams aktualizēt 1.pielikuma saturu atbilstoši MK noteikumos Nr.248 minētajiem kritērijiem un situācijai uz 2014. gadu, kā arī aktualizēto informāciju izmantot pamatnostādņu un vides pārskata sagatavošanai.**

2. Vides pārskata projekta 1.1.2. apakšnodaļā **nepieciešams pamatot vai svītrot šādus vispārīgus apgalvojumus:** “*Plānojot un organizējot mežsaimniecību Latvijā, tiek respektētas visas meža funkcijas, ņemta vērā meža ekoloģiskā un sociālā loma.*” (tālāk minētā atsauce uz ierobežojumiem gar ūdenstilpēm ir tikai viens aspekts, nepieciešams plašāks skaidrojums par to, kā tiek ņemta vērā meža ekoloģiskā un sociālā loma, jo īpaši kontekstā ar mežu apsaimniekošanu īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, AS Latvijas valsts meži praksi dabas un rekreācijas ekomežu apsaimniekošanā, privāto meža īpašnieku nekailciršu mežsaimniecības iniciatīvām, kā arī publiskajām diskusijām par meža apsaimniekošanas ekoloģiskajiem un sociālajiem aspektiem un nepieciešamību šos jautājumus iekļaut arī pamatnostādņēs paredzētajās rīcībās), “*Tāpat Latvijā tiek realizēta saudzīga prakse meža faunas un floras saglabāšanai.*” (nav saprotams, kā šāda prakse tiek realizēta, ja, piemēram, putnu ligzdošanas laikā ārpus aizsargājamām teritorijām notiek mežistrāde un diskusijas Zemkopības ministrijas izveidotajā darba grupā par iespējām ierobežot mežistrādi putnu ligzdošanas laikā nav notikušas kopš 2014. gada janvāra, ja Valsts meža dienests, izsniedzot apliecinājumus koku ciršanai, neizmanto datubāzē “Ozols” reģistrēto informāciju par aizsargājamo sugu atradnēm).

3. Nav saprotams, kādēļ pamatnostādņu projektā un attiecīgi arī vides pārskata projekta 1.1.3. apakšnodaļā stipri saīsinātā un pārveidotā veidā tiek pasniegti Latvijas Meža politikā minētie ekonomisko, ekoloģisko un sociālo jautājumu principi, turklāt mainot to būtību. Piemēram, “*meža apsaimniekošanas principi tiek valstiski regulēti, lai stabilizētu koksnes resursu ilgtspējīgu pieejamību un prognozējamu vidi meža produktu pārstrādes attīstībai;*” (Latvijas Meža politikā: “Meža izmantošanas apjomi tiek valstiski regulēti, ņemot vērā meža ekosistēmu produktivitāti, atjaunošanās spēju un citus būtiskus meža struktūras elementus” – vai tas pamatnostādņu projekta autoriem vairs nešķiet aktuāli?), “*nosakot saimnieciskās darbības papildus ierobežojumus sabiedrībai pieejamo meža ekosistēmas pakalpojumu nodrošināšanai, meža īpašniekam ir tiesības uz neiegūto ienākumu kompensāciju*” (Latvijas Meža politika runā par valsts noteiktu aprobežojumu radīto zaudējumu kompensēšanu citiem (ne valsts) meža īpašniekiem – vai pamatnostādņu projekts paredz kompensācijas arī valsts mežu apsaimniekotājiem?). Attiecīgi **nepieciešams pilnveidot pamatnostādņu projektā definētos Meža un saistīto nozaru attīstības pamatprincipus, pietiekami atspoguļojot Latvijas Meža politikā noteiktos ekoloģisko un sociālo jautājumu principus, un tos izvērtēt vides pārskatā.**

4. Vides pārskata projekta 1.2.2. apakšnodaļā **nepieciešams dot vērtējumu arī par to, kā pamatnostādnes sekmē/nesekmē NAP 2020 rīcības virziena Dabas un kultūras kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana mērķu sasniegšanu un uzdevumu veikšanu.**

5. Vides pārskata projekta 1.2.6. apakšnodaļā **nepieciešams korekti citēt VPP 2014.-2020. politikas mērķi dabas aizsardzībā:** “Nodrošināt **ekosistēmu kvalitāti**, dabas aizsardzības un sociāli - ekonomisko interešu līdzsvarotību, sekmēt Latvijas kā „zaļas” valsts tēla veidošanos.” un attiecīgi **izvērtēt, kā pamatnostādnes sekmē/nesekmē šī mērķa sasniegšanu**, piemēram, politikas rezultātus “C1. Saglabāta un atjaunota ekosistēmu un to dabiskās struktūras, kā arī vietējo savvaļas sugu daudzveidību”, “C4. Nodrošināta aizsargājamo sugu un biotopu atjaunošana un atbilstoša apsaimniekošana, sākot ar plānošanu un nepieciešamo atbalsta pasākumu veicināšanu”.

Vēršam uzmanību, ka pamatnostādņu projektā paredzētais uzdevums “*iegūt un uzturēt un regulāri novērtēt zinātniski pamatotu informāciju par bioloģisko daudzveidību, paredzot izveidot meža bioloģiskās daudzveidības monitoringa sistēmu*” pats par sevi neveicina bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu kvalitātes saglabāšanu, ja pamatnostādnes neparedz uz monitoringa rezultātiem balstītus pasākumus.

6. Nav saprotams vides pārskata projekta 1.2.7. apakšnodaļā minētais – kā “*MSNP 2020 izvirzītie mērķi un uzdevumi dod būtisku ieguldījumu APP 2019 mērķu un apakšmērķu sasniegšanā, paredzot vairojot izpratni un zināšanas par meža un zemes apsaimniekošanas ietekmi uz ainavu un tās nozīmi Latvijas sabiedrībā.*” Kā šāda izpratnes un zināšanu vairošana sekmēs Ainavu politikas pamatnostādnes definētā mērķa “Daudzfunkcionālas un kvalitatīvas ainavas, kas visā Latvijā uzlabo cilvēku dzīves kvalitāti, veicina vietu, reģionu un valsts ekonomisko aktivitāti un atpazīstamību, kā arī nodrošina bioloģisko daudzveidību.” sasniegšanu, ja pamatnostādņu projektā vispār nav analizēta mežu sociālā loma rekreācijas un vides kvalitātes kontekstā, ne arī paredzēti pasākumi mežu sociālo funkciju nodrošināšanai un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai? Mūsu ieskatā ainavu aspekts mežu apsaimniekošanā ir ļoti būtisks, tādēļ lūdzam vides pārskatā **izvērtēt, kādu ietekmi uz ainavu atstāj pašreizējā meža apsaimniekošana, kā meža apsaimniekošanā tiek integrēti ainavekoloģijas principi, kādus risinājumus ar kādu ietekmi uz ainavu piedāvā pamatnostādnes.**

7. Ierosinām vides pārskata projekta 2.3 nodaļā **minēt, kādās konkrēti auditorijās notika diskusijas pamatnostādņu projekta izstrādes laikā no 2012. gada februāra līdz 2014. gada oktobrim.** Atgādinām, ka Latvijas Dabas fonds netika iesaistīts diskusijās par pamatnostādņu projektu pat pēc atkārtotiem mūsu lūgumiem.

8. Vides pārskata projekta 3.1.1.3.apakšnodaļā **nepieciešams kritiski izvērtēt un pamatot, kā normatīvo aktu ievērošana u.c. prakse meža apsaimniekošanā, tostarp ne tikai AS “Latvijas valsts meži” apsaimniekotajās platībās, ietekmē bioloģisko daudzveidību mežā.**

Nepieciešams plašāks skaidrojums, ko ietver platības, kurās AS „Latvijas valsts meži” “2013.gadā tikai dabas aizsardzības mērķiem apsaimnieko 16% mežu platību, bet no kopējās - visu meža zemju platības, tas ir vairāk kā 20%”, kādi ciršu veidi tiek veikti/ir atļauti šajās teritorijās, kādi vēl apsaimniekošanas pasākumi tiek veikti šajās teritorijās.

Nav saprotams, kādēļ detāli tiek stāstīts par AS “LVM” veiktajiem pasākumiem sugu un biotopu aizsardzībā, taču nekas nav minēts par citu valsts institūciju, pašvaldību un privāto mežu apsaimniekošanu. Turklāt **nepieciešams sniegt vērtējumu, kā sugu un biotopu aizsardzību sekmē tas, ka AS “LVM” iegūtie dati par aizsargājamām dabas vērtībām netiek iekļauti valsts dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols” un nav pieejami vides aizsardzības institūcijām.** Tāpat arī šādā gadījumā, “slēpjot” datus, ko īsteno valsts mežu apsaimniekotājs, nav iespējams “sabiedriskais monitorings” par to dabas vērtību stāvokli, par kurām saskaņā ar vides aizsardzības normatīviem informācija var būt publiski pieejama.

9. Vēršam uzmanību, ka vides pārskata projekta 25.-27.lpp. nav apskatīti visi meža bioloģiskās daudzveidības indikatori atbilstoši MK noteikumiem Nr. 248 (07.05.2013.) „Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas novērtēšanas kārtība”:

1) atmirusī koksne ir jāvērtē arī sadalījumā pa caurmēra grupām (6-30 cm, 30 cm un vairāk), pie tam bioloģiskajai daudzveidībai svarīga ir tieši resno dimensiju atmirusī koksne;

2) aizsargātie meži jāapskata arī pa saimnieciskās darbības aprobežojumu veidiem (aizliegta galvenā cirte, aizliegta galvenā un kopšanas cirte, aizliegta kailcirte, aizliegta mežsaimnieciskā darbība);

3) vispār nav apskatīti tādi indikatori kā “ainavas raksts” un “apdraudētās meža augu un dzīvnieku sugas”.

Attiecīgi vides pārskata projektu **nepieciešams papildināt, izvērtējot augstāk minētos indikatorus** (ja pietrūkst informācijas, tad jādod problēmas skaidrojums un plānotais risinājums), **kā arī precizēt, cik lielās platībās konkrēti kādi saimnieciskās darbības ierobežojumi ir noteikti**, ņemot vērā visu aizsargājamo teritoriju zonējumus un reālos mežsaimnieciskās darbības ierobežojumus, jo norādītie **582 628 ha** (gandrīz 18 % no meža platības) ietver arī neitrālo zonu un aizsargājamo ainavu apvidus, kur ierobežojumi ir minimāli. Tāpat būtu precizējama arī tabula ar aizsargājamo teritoriju kategoriju uzskaitījumu, jo pašreizējā redakcijā tā nav pārskatāma un nav iespējams izsekot, kā iegūts kopējais hektāru skaits. Turklāt turpat tālāk tiek minēts, ka “*Latvijā kopumā ir 392 000 ha mežu, kas tiek apsaimniekoti saskaņā ar Ministru konferenču par mežu aizsardzību Eiropā klasifikāciju un vadlīnijām bioloģiskās daudzveidības, ainavu un īpašu dabisku elementu saglabāšanai*”, un rodas jautājums, kādas teritorijas ir ietvertas šajā platībā, jo identiskā tabulā pamatnostādņu projekta 1. pielikumā starptautiskā klase ir norādīta visām aizsargājamo teritoriju kategorijām.

10. Vēršam uzmanību, ka pamatnostādņu projekta 1. pielikuma 17.-18.lpp. tabulā ir dota *Forest Europa* klašu atbilstība Latvijas aizsargājamo dabas teritoriju kategorijām, taču zonējums tiek ņemts vērā tikai dabas rezervātiem un nacionālajiem parkiem, turklāt rodas šaubas par vairāku kategoriju atbilstību starptautiskajai klasei. Piemēram, “*Klase 1.3. Apsaimniekošanas galvenais mērķis – bioloģiskā daudzveidības saglabāšana, aktīvi apsaimniekojot. Nedrīkst veikt pasākumus, kas kaitē apsaimniekošanas mērķim un negatīvi ietekmē bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.*” ietver dabas rezervāta dabas parka zonu (aizliegta galvenā cirte), dabas liegumus (teritorijās bez zonējuma aizliegta galvenā cirte, kopšanas cirte no attiecīga vecuma, ierobežojumi sanitārajai cirtei), dabas parkus (teritorijās bez zonējuma aizliegta kailcirte) – kā, piemēram, kailcirtes aizliegums dabas parkos nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos? “*Klase 2, Apsaimniekošanas galvenais mērķis – ainavu un specifisku dabas elementu aizsardzība. Darbība ir tieši vērsta uz to, lai aizsargātu ainavu daudzveidību, kultūras, estētiskās, garīgās un vēsturiskās un atpūtas vērtības un specifiskus dabas elementus.*” – kā tas tiek nodrošināts nacionālo parku neitrālajā zonā? Diskutabls jautājums ir arī tas, kā šīs klases prasības mežu apsaimniekošanā tiek īstenotas aizsargājamo ainavu apvidos un ainavu aizsardzības zonās.

Attiecīgi ierosinām izvērtēt Latvijas aizsargājamajās teritorijās pastāvošo prasību atbilstību *EuropeForest* klasēm un **precizēt tabulu pamatnostādņu projekta 1. pielikumā**

(17.-18. lpp.) un vides pārskata projektā (26.-27. lpp.), ņemot vērā visu īpaši aizsargājamo teritoriju zonējumu un teritorijās un to zonās spēkā esošās prasības.

11. Tā kā pamatnostādņu projektā nav vispusīgi analizētas ar bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu saistītās problēmas un nav paredzēts neviens pasākums, kas salīdzinot ar pašreizējo situāciju sekmētu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos (kompensācijas meža īpašniekiem paredz normatīvi un Lauku attīstības programma, tāpat arī ciršanas apjoma noteikšanu valsts mežos, dabas aizsardzības prasību ievērošanu un kontroli nosaka normatīvi), mūsu ieskatā **pamatnostādņu projekta neīstenošana neietekmēs bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu mežos.**

12. Nepieciešams **sniegt pamatojumu vai svītrot** tekstu “*Vērojama arī stabila tendence viena meža hektāra koksnes krājas pieaugumam. Tas nozīmē, ka mežaudžu ražība uzlabojas.*” vides pārskata 29.lpp. Piemēram, ir pieejama arī informācija (https://www.zm.gov.lv/public/files/CMS_Static_Page_Doc/00/00/00/30/09/Meap.pdf), kas rāda stabilu tendenci, ka koksnes krāja uz hektāru samazinās.

13. Nav saprotams, kādēļ mežaudžu vecumstrukturā raksturošanai tiek izmantoti dati uz 2010. gadu (3. att. vides pārskata projekta 30. lpp.) un vai dati par ciršanas vecumu pārsniegušo apšu īpatsvaru arī attiecas uz 2010. gadu? Attiecīgi **nepieciešams aktualizēt minētos datus uz 2014. gadu, kā arī paskaidrot, norādot informācijas avotus, vai svītrot** tekstu “*Tas liecina, ka Latvijas mežos uzkrājas mežaudzes ar samazinātu spēju aktīvi piesaistīt gaisa CO². Tas samazina arī Latvijas mežu kopējo pielāgošanās spēju klimata pārmaiņām.*” vides pārskata projekta 30. lpp.

14. Varam piekrist, ka būtisku ieguldījumu ainavas veidošanā dod jūras piekrastes, upju un ezeru aizsargjoslu, pilsētu meži un meži aizsargjoslās ap pilsētām, kā arī aizsargājamās dabas un kultūrvēsturiskās teritorijās, kur pastāv konkrēti ierobežojumi koku ciršanai. Taču vides pārskatā nepieciešams **izvērtēt un ar konkrētiem faktiem pamatot**, kā ainavu pašlaik ietekmē meža apsaimniekošana aizsargājamo ainavu apvidos un ārpus aizsargājamām teritorijām, kādus risinājumus valsts, pašvaldību un privāto mežu apsaimniekotāji pielieto pašlaik un kādus piedāvā pamatnostādņu projekts, lai sekmētu pozitīvu ietekmi uz ainavu un kultūrvēsturisko mantojumu.

Nepieciešams **sniegt pamatojumu, kādēļ sagaidāma pozitīva ietekme uz ainavu, vai svītrot** tekstu “*Ietekmi uz ainavu tiešā veidā atstās neizmantoto un aizaugušo teritoriju sakārtošana, tāpēc apmežošanas un aizaugušo teritoriju kopšanas pasākumi katrā konkrētā vietā atstās pozitīvu ietekmi arī uz ainavu.*” vides pārskata projekta 35.lpp.

15. **Nepieciešams papildus skaidrojums**, kuros gadījumos “meža ieaudzēšana lauksaimniecības zemēs samazinās putekļu daudzumu” (vides pārskata projekta 36.lpp.) un vai šis aspekts tiek ņemts vērā, vērtējot apmežošanas projektus.

16. **Nepieciešams sniegt pamatojumu, norādot informācijas avotu, vai svītrot** tekstu “*Savukārt izvīzītais mērķi Ilgtspējīga meža apsaimniekošana pozitīvi ietekmēs arī ūdeņu kvalitāti, jo pieaugs meža kā ūdens kvalitātes uzlabotāja nozīme. Tas attiecas arī uz plānoto atbalstu meža meliorācijas sistēmu renovācijai, jo ūdens upēs un ezeros, kur tas ieplūst no drenētām minerālaugsņēm, ir tīrāks.*” vides pārskata projekta 38. lpp.

17. Tā kā meža ekosistēma ir ievērojama CO² piesaistītāja, bet atmežošana samazina piesaistītos apjomus, vides pārskata projekta 3.2.4. apakšnodaļā, raksturojot esošo situāciju, lūdzam **sniegt informāciju par meža infrastruktūras (ceļu un grāvju) trašu vajadzībām atmežoto platību un tā rezultātā radītajām emisijām un attiecīgi izvērtēt pamatnostādņu sagaidāmo ietekmi.**

18. Vides pārskata projekta 3.2.4. apakšnodaļā **nepieciešams sniegt pamatojumu vai svītrot** tekstu “*Papildus tam pamatnostādnes paredz uzdevumu, kas ietekmē klimata pārmaiņu mazināšanu un SEG emisiju piesaisti: Atbalstīt un īstenot zemes rentablu izmantošanu un meža apsaimniekošanu, nodrošinot meža resursu pieejamību tagad un nākamajām paaudzēm (jaunaudžu kopšana, neproduktīvu mežaudžu nomaiņa, meža atjaunošana ar Latvijā iegūtu augstvērtīgu meža reproduktīvo materiālu, meža infrastruktūras izveide un uzturēšana), jo*

palielinās meža bioloģisko daudzveidību, produktivitāti, atjaunošanās spēju un dzīvotspēju, tātad palielinās arī oglekļa piesaisti. Jāatzīmē, ka pasākums ne tikai samazinās klimata pārmaiņas, bet arī uzlabos meža pielāgošanos klimata pārmaiņām.”, jo īpaši skaidrojums nepieciešams, kā minētie pasākumi palielinās bioloģisko daudzveidību un kā meža infrastruktūras izveide un uzturēšana samazinās klimata pārmaiņas un veicinās meža pielāgošanos klimata pārmaiņām.

18. Vides pārskata projekta 3.3.2. apakšnodalā **nepieciešams sniegt skaidrojumu**, vai un kā teksts: “*Daudzfunkciju mežsaimniecība var elastīgi reaģēt uz daudzveidīgajām sociālajām interesēm un pielāgot meža apsaimniekošanu vietējiem sociālajiem un ekoloģiskajiem apstākļiem, jo piedāvā daudzveidīgas iespējas kā reaģēt uz tirgus tendencēm un mainīgajām sabiedrības vajadzībām un vērtībām.*” attiecas uz pašreizējo situāciju Latvijas mežsaimniecībā un ko šajā sakarā paredz pamatnostādņu projekts.

19. Vides pārskata projekta 44. lpp. ir teikts, ka “*koksnes ieguve rada zināmu traucējumu meža ekosistēmā, ietekmē bioloģisko daudzveidību, ainavu, augsnes kvalitāti un ūdens līmeni*”, taču **vides pārskatā ir nepieciešams arī analizēt**, kā šīs ietekmes izpaužas Latvijas mežsaimniecības, tostarp cirsmu koncentrēšanas un sadrumstaloto privāto mežu apsaimniekošanas rezultātā. Tāpat **nepieciešams izvērtēt kailcirtes un izlases ciršu izmantošanas potenciālu un nepieciešamību ne tikai no koku sugu, bet arī augšanas apstākļu, meža tipu un meža ekoloģisko un sociālo funkciju aspekta**. Ja tiek minēts, ka kailcirtņu platība vidēji ir mazāka par 2 ha, lūdzam sniegt arī informāciju, kāds īpatsvars pēc nocirstās platības ir kailcirtes cirsmu platībām līdz 2 ha un kāds – cirmām, kas lielākas par 2 ha.

20. Tā kā MK 21.06.2010. sēdes protokollēmums paredz Meža un saistīto nozaru pamatnostādņēs ietvert “arī maksimāli pieļaujamo koku ciršanas apjomu noteikšanas pamatprincipus, kuros ietverti ekonomiskie, dabas aizsardzības un sociālie aspekti”, bet publiska diskusija par šiem principiem pamatnostādņu projekta izstrādes laikā nav notikusi, vides pārskatā minēto aspektu iekļaušana/neiekļaušana pamatnostādņēs būtu īpaši rūpīgi jāvērtē. **Atbalstām pamatnostādņu projektā iekļautos principus ciršanas apjomu noteikšanai** (45. lpp.), taču mūsu ieskatā **ar tiem nepietiek**, lai atrisinātu šādas pašlaik ļoti aktuālas problēmas: 1) AS “LVM” veikto dabas vērtību inventarizāciju rezultāti netiek iekļauti valsts dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols” un nav pieejami vides aizsardzības institūcijām un sabiedrībai; 2) nosakot maksimāli pieļaujamo ciršanas apjomu valsts mežos netiek ņemtas vērā aizsargājamās sugas un biotopi, kas atrodas platībās bez juridiski noteikta galvenās cirtes aizlieguma; 3) nav paredzēti nekādi risinājumi vai nosacījumi sociāli un ainaviski nozīmīgo mežu apsaimniekošanai; 4) maksimāli pieļaujamais ciršanas apjoms praksē tiek uzskatīts par “nocertamo apjomu” un, ņemot vērā trīs iepriekš minētās problēmas, rada lielus riskus ekoloģiski un sociāli nozīmīgu mežu nociršanai kailcirtē. Konkrēts apliecinājums šādu problēmu pastāvēšanai ir smagās diskusijas par AS “LVM” ekomežu apsaimniekošanu, bet pamatnostādņu projekts neparedz nekādu atbalstu AS “LVM” centieniem ekomežos respektēt dabas un sociālās interese. Tādējādi arī vides pārskatā ir **jāiekļauj izvērtējums par augstāk minētajām problēmām un jāpiedāvā risinājumi ietekmes mazināšanai**. Tostarp vides pārskatā jāanalizē līdzšinējā Dabas aizsardzības pārvaldes un AS “LVM” pieredze MK noteiktā “ciršanas apjoma izpildē” sugu un biotopu aizsardzības un mežu sociālās nozīmes kontekstā un **jāpiedāvā papildus risinājumi pamatnostādņu projektā iekļautajiem principiem un rīcībām**.

21. Vides pārskata projekta 45.-46. lpp. nepieciešams **analizēt arī meža infrastruktūras (meža ceļu un meliorācijas sistēmu) renovācijas, rekonstrukcijas un būvniecības ietekmi uz vidi un bioloģisko daudzveidību un paredzēt attiecīgus piesardzības pasākumus** ne tikai AS “LVM” apsaimniekotajos mežos.

22. **Nepieciešams konkrēts skaidrojums, dodot atsauces uz pamatnostādņu projekta paredzētajiem pasākumiem**, kādēļ pamatnostādņu projekta nerealizēšanas gadījumā “*nepieaugs arī meža bioloģiskās daudzveidība*” (48.lpp.).

23. Nav saprotams, kādēļ vides pārskata projekts neskata ES vides politikas mērķus, kas ir noteikti tās normatīvajos aktos (direktīvās un regulās) un tiek pārņemti ar Latvijas

likumdošanu (50.lpp.), tostarp Biotopu un Putnu direktīvas, kuru prasību īstenošana ir tieši atkarīga arī no aktivitātēm meža nozarē. Attiecīgi vides pārskata projekts ir **jāpapildina ar ES nozīmes aizsargājamo biotopu un sugu stāvokļa analīzi, ko ietekmē mežsaimnieciskā darbība un pamatnostādņu projektā paredzētās rīcības jāizvērtē arī šo biotopu un sugu kontekstā.**

24. Lai izvērtētu to, kā pamatnostādņu projektā ņemti vērā ES Bioloģiskās daudzveidības stratēģijas mērķi, vides pārskatā nepietiek vērtēt pamatnostādņu projektā iekļautos rīcības virzienus, bet gan **jāvērtē šo rīcības virzienu saturs – konkrēti pamatnostādņēs paredzētie pasākumi un rezultāti šo mērķu sasniegšanai.**

25. Nav saprotams, kādēļ vides pārskata projekta 53.lpp. pozitīvi novērtēta pamatnostādņu projekta atbilstība stratēģijas “Inovācijas ilgtspējīgai izaugsmei: Eiropas bioekonomika” un ES stratēģijas Baltijas jūras reģionam mērķiem, tāpat arī NAP 2020 mērķiem un sasniedzamajiem rādītājiem 55.lpp., ja nav dotas norādes uz konkrētām rīcībām un rezultātiem pamatnostādņu projektā.

26. Nav saprotams, kā vides pārskata projektā ir izvērtēti un pozitīvi novērtēti pamatnostādņu projekta politikas rezultāti atbilstoši šādiem NAP 2020 mērķiem un sasniedzamajiem rezultātiem: “*Stimulēt zemes un citu dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un bioloģisko daudzveidību, pielietojot vidi saudzējošas tehnoloģijas*” un “*Palielināt augsnes auglību un meža resursu vērtību, pēc iespējas mazinot ietekmi uz vidi un pielietojot vidi saudzējošas tehnoloģijas*”, ja nav dotas atsaucis ne uz vienu konkrēti izmērāmu pamatnostādņu politikas rezultātu. Vēršam uzmanību, ka pamatnostādņu projekta 7.2. tabulā nav doti rezultatīvie rādītāji rīcības virzienam “1.1. Meža un meža zemes efektīva un ilgtspējīga apsaimniekošana”. Attiecīgi ir **jāpapildina pamatnostādņu projekts ar attiecīgajiem rezultatīvajiem rādītājiem un izvērtējums atbilstoši NAP 2020 mērķiem vides pārskata projektā.**

27. Meža ceļu būves un rekonstrukcijas ietekmes izvērtējums (61. lpp.) **jāpapildina ar ceļu būves un rekonstrukcijas vajadzībām atmežotās platības ietekmes uz meža resursiem izvērtējumu**, izvērtējot konkrētus atmežoto un turpmākai atmežošanai plānoto platību apjomus.

28. **Nepieciešams papildus skaidrojums, norādot atsaucis uz informācijas avotiem**, ka kailcirtes ir “*izplatītākais un racionālākais koksnes ražas ievākšanas veids*” (vides pārskata projekta 62.lpp. vai svītrot šo apgalvojumu. Tāpat arī **nepieciešams dot izlases cirtes ietekmes uz koksnes resursiem ietekmes izvērtējumu.**

29. **Nepieciešams papildus skaidrojums**, kā tieši “*līdz šim lietotās ikgadējo ciršanas apjomu aprēķināšanas metodes valsts mežos nav tieši saistītas ar Latvijas Meža politikā definētajiem meža apsaimniekošanas mērķiem, līdz ar to tiek ierobežota iespēja izmantot visu meža resursu ekonomisko, sociālo un ekoloģisko potenciālu*” (vides pārskata projekta 62. lpp.) un **ko konkrēti salīdzinājumā ar līdzšinējo situāciju piedāvā mainīt pamatnostādņu projektā iekļautās metodes un principi?**

30. Nepieciešams **būtiski papildināt** galvenās cirtes – gan kailcirtes, gan izlases cirtes ietekmes uz bioloģisko daudzveidību sugu un ekosistēmu līmenī (vides pārskata projekta 62.lpp.).

31. Nepieciešams **papildināt** galvenās cirtes ietekmes uz augsnes kvalitāti izvērtējumu un **salīdzināt kailcirtes un izlases cirtes ietekmes uz augsnes kvalitāti** (vides pārskata projekta 63.lpp.).

32. Ietekmes uz ūdens resursiem izvērtējumā vides pārskata projekta 63. lpp. ir minēts, ka “*LVMI Silava un SIA MNKC veiktā pētījumā netika konstatēta biogēno elementu koncentrācijas būtiska palielināšanās virszemes ūdeņos un gruntsūdeņos pirmajā gadā pēc kailcirtes (Lībiete, 2013).*”, taču **kāda ir situācija turpmākajos gados pēc kailcirtes?**

33. Vides pārskata projekta 63. lpp. nepieciešams **būtiski papildināt** ietekmes uz ainavu un kultūrmantojumu izvērtējumu “*Latvijas mežu strukturālā (ainaviskā) daudzveidība ir izveidojusies vēsturiski veiktu kailciršu rezultātā, kas rada cilvēku sabiedrībai pierasto meža*

ainavu. Nocērtot mežaudzi kailcirtē, ainava, visticamāk, izmainās, daļā cilvēku sabiedrības locekļu radot negatīvu tās vizuālo vērtējumu. Tomēr, izcirtumu mērķtiecīgi atjaunojot, izveidojas jaunaudze, kura atkal vizuāli tiek vērtēta pozitīvi.” **gan Ainavu politikas pamatnostādnes minēto problēmu, gan sabiedrības viedokļu, gan ainavekoloģijas kontekstā.** Apgalvojumam “Latvijas mežu strukturālā (ainaviskā) daudzveidība ir izveidojusies vēsturiski veiktu kailciršu rezultātā, kas rada cilvēku sabiedrībai pierasto meža ainavu” ir nepieciešams plašāks skaidrojums, raksturojot apskatītās “vēstures” laika posmus, ainavu telpas, kailciršu intensitātes, kā arī norādot informācijas avotus, vai arī minētais apgalvojums svītrojams. Tāpat arī **nepieciešams dot konkrētas atsauces uz sabiedrības viedokļa pētījumiem**, ka “izcirtumu mērķtiecīgi atjaunojot, izveidojas jaunaudze, kura atkal vizuāli tiek vērtēta pozitīvi”.

34. Vides pārskata projekta 5.2. nodaļas saturu par ietekmes izvērtējumu pasākumu līmenī **nepieciešamas strukturēt atbilstoši pamatnostādņu projektā apskatītajiem uzdevumiem un pasākumiem un izvērtēt visus pamatnostādņu projektā dotos pasākumus.**

35. Vides pārskata projekta 5.2. nodaļā ir **nepieciešama papildus argumentācija par daudziem tekstā un tabulās minētajiem apgalvojumiem**, ko šādas “kvalitātes” dokumentā nav iespējams detāli komentēt. Piemēram, par CO² emisijām un piesaisti un biomasas sadalīšanos mežos uz slapjas un nosusinātas kūdras augsnēm, “+/-“ vērtējumu meliorācijas sistēmu rekonstrukcijas, renovācijas un būvniecības ietekmei uz bioloģisko daudzveidību (65.lpp.), meža atjaunošanas pozitīvo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību (67.lpp.), hemiboreālajai zonai raksturīgo biotopu samazināšanās meža pašatjaunošanās dēļ (67.lpp), “+” vērtējums mazvērtīgo mežaudžu nomaiņas ietekmei uz bioloģisko daudzveidību, “+/-“ vērtējums valdošās koku sugas nomaiņas pāraugušās apšu un baltalkšņu audzēs ietekmei uz bioloģisko daudzveidību (71.lpp., jāatzīmē, ka šis vērtējums raisa īpašu neizpratni par autoru izmanto argumentāciju), “+/-“ vērtējums mazvērtīgo mežaudžu nomaiņas un valdošās koku sugas nomaiņas pāraugušās apšu un baltalkšņu audzēs ietekmei uz ainavu un kultūrvēsturisko mantojumu, “+1” vērtējums meža ieaudzēšanas ietekmei uz bioloģisko daudzveidību, jo īpaši dabisko zālāju kontekstā, “+/-“ vērtējums meža ieaudzēšanas ietekmei uz ainavu un kultūrvēsturisko mantojumu.

36. Vides pārskatam **vispār nav izstrādāta 5.3. nodaļa**, kurā būtu jādod kopsavilkums par pasākumu ietekmēm, tajā skaitā arī par to, **kuri no pamatnostādņu projektā plānotajiem pasākumiem tieši pozitīvi ietekmē bioloģisko daudzveidību**, kā arī nav izstrādāta 6., 7. un 8. nodaļa.

37. Vides pārskatā (SIVN) nav aprakstīta nepieciešamība izstrādāt Latvijas nacionālo meža programmu, ko paredz „EU Forest Europe (National Forest Programme)” – <http://www.foresteurope.org/sfm/national-forests-programmes>, kā arī nav analizēti riski, ja šāda programma netiek izstrādāta. Šī problēma vispār nav pieminēta arī „Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņu 2014.-2020 gadam” projektā. Iespējams, ka ZM meža departaments uzskata, ka minētais „Pamatnostādņu” projekts varētu aizstāt ES normatīvos paredzēto Latvijas nacionālo meža programmu. Vēlamais norādīt, ka ne „Pamatnostādņu” izstrādes process, ne to saturs neatbilst ES vadlīnijām nacionālo meža programmu izstrādei. Tam nepieciešama daudz lielāka interešu grupu līdzdalība, un ilgāks laiks dokumentu sagatavošanā. Vides interešu grupas „Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņu 2014.-2020 gadam” projekta izstrādes procesā faktiski tika ignorētas.

Pamatojoties uz augstāk minēto, **neatbalstām vides pārskata projekta virzīšanu apstiprināšanai** bez pamatīgas pārstrādāšanas un atkārtotas apspriešanas.

Ar cieņu,

Valde

Girts Strazdiņš